

Viering 7 juli Hengelo

Rust en orgelspel

Welkom en mededelingen

Openingslied: In de veelheid van geluiden (LB 283)

Bemoediging en groet

Lieve mensen,

Als ik een viering voorbereid ga ik in gedachte altijd terug naar de vorige keer dat ik hier stond als voorganger en dat was 20 november vorig jaar. Ruim een jaar geleden dus. Toen net opgeschrikt door de aanval van Hamas op Israël en de vreselijke oorlog die volgde en voort duurt.

Er is in de tussentijd is veel gebeurd..in onze levens en ook in de wereld. Ik zocht naar woorden waarom ik geloof dat het te midden van alles belangrijk blijft dat we bij elkaar komen. Waarom we toch Kerst en Pasen en recent Pinksteren gevierd hebben te midden van het leed van verschillende oorlogen in de wereld.

Op kerstavond in mijn eigen gemeente vond ik daar nog niet de woorden voor. Maar een paar dagen na kerst kwam ik een gedicht tegen geschreven door de stadsdichter van Dordrecht. Swendeline Ersilia. Het verwoord wat ik graag had willen zeggen op die lastige momenten. Swendeline wist er de woorden voor te vinden.

Ik lees het voor jullie voor. Tevens als intentie van deze viering vandaag, waarom we vandaag zijn samengekomen. De grond onder deze viering.

Kom,

In de naam van een kind.

Kom, omdat je wilt weten hoe het voor een ander is.

Kom voor alles wat je nog niet begrijpt

Kom, omdat je weigert je te laten verlammen of verdelen

omdat je het simpelweg vertikt om onze menselijkheid te vergeten

Kom voor alles wat nog leeft, voor alles wat op sterven ligt
voor degene zonder stem, de zieke zorg, een getrokken grens,
voor zij zonder huizen

Kom, terwijl je luistert

Kom, omdat je weet wat veiligheid hoort te zijn

Kom, met alles wat de geschiedenis ons vertelt

Kom, omdat wij er toe doen, omdat jij er toe doet

Kom, alsjeblieft ook voor jezelf

Kom, met je moed, je hoop, met hoe je lief hebt,

Met troost, met je angst of zelfs twijfel

Maar kom vooral met de wil

De wil om te weten hoe het is

Wanneer liefde wint

(Amen)

Antwoordlied

Inleiding op de viering

Het gedicht wat ik zojuist voorlas als intentie heet HOOP.

Een veelgehoord woord in ons dagelijks leven.

Ik werd mij, in de voorbereiding op deze viering, er bewust van dat ik het vaak gebruik:

Laten we het hopen, als ik de kansen klein acht of er niet veel heil in zie.

Ik hoop het echt! Als het mij na aan het hart is.

Ik hoop het voor je...als ik iemand echt iets gun.

Op hoop van goede zegen, als ik iets eigenlijk een slecht plan vindt maar dat niet direct wil zeggen...

En soms gebruik ik het ook misplaats. Kan jij de kinderen morgen naar school brengen vroeg mijn man laatst. Ik hoop dat dat gaat lukken gaf ik als antwoord. Hij antwoordde terug: ik zou niet hopen als ik jou was maar het gewoon regelen. Hij had een punt.

En dan natuurlijk hoop, zoals we het gebruiken en kennen van de christelijke traditie:

Uitzien en hopen op het licht

De hoop in de kersttijd, de geboorte van het kind

De hoop in de veertigdagentijd naar Pasen toe

Pasen als een feest van hoop. De hoop op een bevrijdende toekomst met vrede en gerechtigheid.

En nog niet zo lang geleden het feest van Pinksteren: Om van Pasen naar Pinksteren te komen heb je wel hoop nodig.

En die hoop heeft ook iets ongemakkelijks. Hopen op betere tijden, hopen op vrede, mensen aansporen om hoop te houden.

Hoop is onlosmakelijk verbonden aan de toekomst. Maar mag je aansporen tot hoop als er eigenlijk geen hoop meer is? Als we niet kunnen benoemen wat die hoop dan precies is. Als we niet redelijkerwijs kunnen aannemen dat iets ook beter gaat worden.

Als ik het gedicht Hoop tijdens de kerstviering had gekend had ik het gebruikt. Maar ik had de titel achterwege gelaten, verzwegen of genegeerd. Ik durfde het niet: te cliché, te beladen teveel een open deur.

Wie het overigens wel durft is onze overheid. De recente SIRE campagne gaat over hoop.

Als de wereld duister voelt, en alles lijkt uit evenwicht... Weet dan dat juist in donkere tijden er kleine puntjes zijn van licht. Soms zijn ze groot, nog vaker klein. Je kunt ze zoeken, maar je kan er ook één zijn". Aldus SIRE.

Je zou toch bijna zeker weten dat de bedenker van deze slogan op zijn minst een christelijke opvoeding heeft gehad. En ook de

bijbehorende posters zouden prima passen bij een reclamecampagne van welke christelijke organisatie dan ook.

Wonderlijk... en zo begrijpelijk tegelijkertijd. We zoeken naar een taal die iets zegt over wat er in ons leeft. En dan blijken er woorden voor die in oude tradities veelvuldig worden gebruikt.

Dus ook ik ben er wat verder ingedoken: Hoop.

Lied: Licht dat terugkomt 3x (zzz 182)

Inleiding op de lezingen:

We gaan lezen uit Jesaja, het bijbelboek dat ook wel het boek van de hoop en de troost wordt genoemd. Ze worden ook hier in één adem genoemd, hoop en troost.

Het boek Jesaja neemt ons mee in de geschiedenis van Israël. Als alles is ingestort, en Israëls voortbestaan wordt bedreigd, klinken er woorden van hoop en troost. Mensen die lijden hoop geven, mensen die verdriet hebben troosten.

Het gedicht dat ga lezen las, hoort bij het eerste gedicht HOOP. Het is uitgegeven als een drieluik door drie jonge stadsdichters: Hoop, troost en...die derde houd ik nog even geheim. Maar nu eerst de eerste lezing.

Eerste lezing: Jesaja 61 vers 1 en 2

Goed nieuws voor Jeruzalem

Gods dienaar brengt het goede nieuws.

Hij heeft mij gestuurd om aan arme mensen het goede nieuws te brengen. En om aan mensen die lijden, weer hoop te geven. Hij heeft me gestuurd om tegen gevangenen te zeggen: 'Jullie zijn vrij!'

De Heer heeft me gestuurd om mensen die verdriet hebben, te troosten.

Orgelmuziek

Tweede lezing: Gedicht

Ik lees voor jullie als vorm van lezing een ander gedicht, het is ook afgedrukt.

Troost wordt gewantrouwd

Zeker in de Poëzie

Die wil te graag, waardoor het juist irriteert.

Het moet achtelozer

Zoals een hand die je jas aanneemt

Je na een lange dag op de schouder klopt.

Een kaars aansteekt na binnenkomst

Zo werkt troost

Dat je op de drempel van dit gedicht

Mij kaars ziet schrijven

En zolang je dit leest

De warmte voelt

Lied: Als alles duister is (lb 598 Nederlandse tekst) 2x

Overdenking deel 1

We hebben het ene begrip Hoop, nog nauwelijks verdiept of ik introduceer alweer wat nieuws: TROOST.

We lazen uit Jesaja, het bijbelboek dat ook wel het boek van de hoop en de troost wordt genoemd en het gedicht dat is las, hoort bij het eerste gedicht HOOP.

Dit gedicht Troost is geschreven door de stadsdichter van Rotterdam, Elfie Tromp.

De gedichten werden online de wereld ingebracht met een simpele reden: Gewoon omdat ze daar zelf behoefte aan hadden aan hoop en troost, en de wereld om ons heen net zo, aldus de stadsdichters.

Hoop en Troost

Die behoefte kan ik invoelen en ik vermoed jullie ook. Misschien is dat een mooi beginpunt. De menselijke behoefte aan hoop, en de menselijke behoefte aan troost. We voelen intuïtief dat ze goed naast elkaar passen. Dat ze iets zeggen over onze binnen en buitenwereld.

En door ze naast elkaar te leggen kunnen we hoop misschien wat meer duiden.

Dat hoop en troost iets met elkaar te maken hebben maar toch niet hetzelfde zijn kwam naar voren in een interview met de bekende dichteres Lieke Marsman. De betreffende interviewer mijmert het volgende:

Je zou de bundels van Lieke Marsman één voor één kunnen doorbladeren en kunnen turven hoe vaak hoop ter sprake komt. En je zou hetzelfde kunnen doen met de vraag hoe vaak er troost gezocht wordt. Dan zou je onvermijdelijk tot de conclusie komen dat Marsman als dichter en als mens zwaarder leunt op het eerste: hoop, dat ze vaker op zoek is naar hoop dan naar troost.

Ik check nog een paar keer of ik het goed gelezen heb. Lieke Marsman is ongeneselijk ziek en ik had gemakshalve aangenomen dat je dan meer hebt aan troost dan aan hoop. Dat je meer hebt aan de warmte van die kaars, het klopje op de schouder, de aanraking van de hand.

In het moment waar je in ieder geval zeker onderdeel van bent. Het NU is er voor iedereen hoe beroerd je je ook voelt. Die kaars brand nu, de aanraking voel je in het moment.

Maar geen hoop, niet iets in de toekomst. Helemaal als die toekomst door ziekte niet langer de jouwe is.

Maar het blijkt toch genuanceerder.

De interviewer mijmert nog even verder: Is troost wat je nodig hebt om je neer te leggen bij wat onvermijdelijk is? En hoop wat je nodig hebt om te kunnen geloven dat de dingen die onvermijdelijk lijken, dat niet zijn? Lieke Marsman bevestigt hem met de volgende woorden:

Ik ben zelden bezig met hoe dingen zich laten aanvaarden. Ik ben in plaats daarvan altijd op zoek naar een activerend en nooit naar een accepterend perspectief. Het kan troostrijk zijn om erachter te komen dat je zelfs op je meest duistere dagen nog in staat bent hoop te koesteren.

Hoop als iets activerends, een actieve daad. Actieve hoop.

Dit begrip van actieve hoop blijkt verbonden aan het werk van Joanna Macy: 93 jaar, ecofilosofe, klimatactiviste en boeddhist. Haar wereldwijde werk en netwerk is bekend onder de naam: Het werk dat weer verbindt. Haar grootvader was dominee en het boek Jesaja is voor haar een belangrijke inspiratiebron voor dit werk. Het geloof dat we voor meer op aarde zijn dan ons persoonlijke gewin leerde ze uit de christelijke traditie. Later vormde het boeddhisme haar verder.

Onze gedachtes en gevoelens over hoop zijn volgens haar belangrijk. We moeten weten waar we op hopen en wat we heel graag zouden zien gebeuren. Actieve hoop gaat in haar werk over actief deelnemer worden in het proces om onze hoop te bereiken of om deze waarschijnlijk te maken. Actieve hoop is iets dat we doen, niet iets dat we hebben. Ze benoemt daarbij drie concrete stappen:

- Als eerste moet je zicht krijgen op de werkelijkheid. Ons bewust worden van wat we zien en wat we voelen.
- Daarna geven we aan waarop we hopen. In welke richting zouden we willen dat de dingen zich bewegen? En welke waarden zien we graag tot uiting komen?
- Als derde zetten we een concrete stap om onszelf of onze situatie in die richting te duwen.

Geen passieve hoop, wachten op iets van buitenaf. Geen optimisme, actieve hoop vereist dat ook niet. Actieve hoop kan je, en het klinkt wat tegenstrijdig, toepassen op terreinen waarop we geen hoop meer hebben. We wegen niet onze kansen en gaan niet alleen verder als we ons op basis van die kansen ons hoopvol voelen. Joanna Macy pleit ervoor dat we

ons richten op onze intentie. Niet wachten totdat we zeker zijn van succes, ons niet beperken tot resultaten die waarschijnlijk lijken.

Actieve hoop.

Luisterlied: The Prayer cycle HOPE

Overdenking deel 2

De econome Norena Hertz sprak in een interview over generatie K. Dit is de generatie geboren tussen 1994 en 2005. Opgegroeid met smartphones, mobiele verbinding en directe toegang tot informatie, altijd en overal. Ze zijn opgeroeid met een economische recessie en ervaren veel geweld dan wel live als online. Ze ervaren het daardoor als intenser dan vorige generaties. Norena Hertz constateert dat deze generatie vaak een existentiële crisis ervaart. Ze zijn eenzaam, bang en soms zelf suïcidaal.

Maar zegt ze: ze dragen ook zorg voor de wereld, ze zijn begaan, echt begaan met het milieu.

Misschien teveel begaan.....interrumpeert de interviewster.

Je kan niet teveel zorg dragen in deze kwestie reageert Norena Hertz fel maar liefdevol.

We moeten een onderscheid maken tussen hoop en optimisme vervolgd ze. Hoop moet actief zijn, niet passief toekijken. Hoop is niet op de bank zitten en denken: ik hoop dat het goed komt. Het is zelf actie ondernemen, zelf aan verandering bijdragen. Het is positie kiezen en verschil maken. Actieve hoop...

Er volgt een fragment.

Norena Hertz laat een fragment zien uit een science fiction achtige film waar een vrouw, in de strijd die ze voert tegen de tegenstander, een kind verliest. Het kind ligt in haar armen. In het fragment staat ze op en maakt recht in de camera een protestgebaar. Een drievinger saluut (voordoet). Na het gebruik van het gebaar in de film is het een veel gebruikt protestgebaar geworden van verschillende protestbewegingen.

Na het fragment richt de camera zich weer op Norena Hertz, zij zegt: Generatie K: ze geven om het milieu, mensenrechten, gendergelijkheid, democratie. Ze vinden het echt belangrijk en dat is de hoop. Hoop is hun protestgebaar.

Op mijn kloosterkamer waar ik deze preek schreef, doe ik een oefening die Joanna Macy aanreikt in haar boek actieve hoop. Het gaat om de eerste stap: ons bewust worden van wat we zien en voelen. De oefening heet: onze pijn voor de wereld eren. Door de pijn die er is toe te laten kan het in ons bewustzijn doordringen. Het is een spirituele oefening gebaseerd op de uitspraak van een bekende boeddhist: het meest indringende wat ons te doen staat is om het huilen van de aarde in ons binnenste te horen.

Ik moet in de oefening de zin afmaken: een van mijn grootste angsten voor de toekomst is...de gevoelens die ik hierover meedraag zijn...en manieren waarop ik deze gevoelens vermijd zijn...

Het lukt nog niet zo goed, het voelt gek om tegen mezelf te praten.

Joanna Macy benadrukt dat haar werk groepswork is. Wat er gezegd wordt, wordt idealiter ontvangen in een groep. Werken in groepen biedt ondersteuning, je kan reacties samen onderzoeken. We hebben elkaar nodig om te ontdekken dat we niet alleen staan met onze gevoelens de positieve en de negatieve. Jezelf laten horen in een groep kan een gevoel van thuiskomen en gemeenschap geven, al is het maar voor een kort moment. Daarom hebben we nu een open ruimte.

Open ruimte

Vandaag is slechts een open ruimte voor degene voor wie het passend is zijn stem te laten horen. Het is ook helemaal oké om getuigen te zijn van wat er gezegd wordt, en het is ook oké als het helemaal stil blijft.

In de open ruimte kunt u iets zeggen over wat u gehoord heeft en u mag natuurlijk ook een één van de zinnen afmaken: een

van mijn grootste angsten voor de toekomst is...de gevoelens die ik hierover meedraag zijn...en manieren waarop ik deze gevoelens vermijd zijn...

Overdenking deel 3

In mijn verbeelding zie ik Lieke Marsman, Joanna Macy en Norena Hertz samen op een bankje zitten. Ik heb de AI gevraagd van deze verbeelding een plaatje te maken, op de voorkant ziet u het resultaat. Dat is nog best moeilijk voor AI zoals jullie zien. In plaats van zoek de 10 verschillen, kunnen we er zoek de 10 dingen die niet kloppen, ervan maken.

Je hebt er gelukkig nog steeds je verbeelding bij nodig.

Ze zitten op het bankje en hebben elkaars werk gelezen. En nu zijn bij elkaar gekomen na een lange dag. En ze praten over hoop. Lieke Marsman komt aan het woord:

Op een gegeven moment besepte ik dat ik mezelf toch echt echte hoop moest toestaan. Er zit wel iets achter. Hopen is niet stilletjes in een hoek gaan zitten en wachten totdat iemand je uit het niets belt en zegt: we hebben een medicijn! En dus is hopen een actieve bezigheid geworden. Iets wat ik mezelf moet gunnen. Ik moet mezelf het irrationele eraan gunnen. Dat is wat ik heb geleerd. Ik moet me voorbereiden op het ergste en durven hopen op het beste.

Het is even stil.

Dan steekt Norena Hertz een kaars aan. Ze voelen de warmte.

En samen maken ze het protestgebaar als teken van hoop.

Amen

Stilte en meditatief orgelspel

Gebed

Als gebed lees ik voor jullie het laatste gedicht van het drieluik: Hoop, Troost en Liefde. U heeft al veel woorden gehoord. Dus voel u vrij om het wat over u heen te laten komen. Voor de

mensen die de gedichten graag terug willen lezen ik kan u een online link versturen.

Laten we stil worden

Ik hou van bomen Zonder blad. Kale takken lijken wortels, lucht de transparante grond. Het meeste water stroomt naar zee, In de boom stroomt het richting hemel. Niet alles vloeit naar het laagste punt. Soms is het andersom.

Liefde, lees ik, deelt wortels met geloven, ergens In de oudste runen komen beide woorden samen, lief, loof, verbond van klanken. In de basis is liefde dan een kwestie van vertrouwen, weten zonder bewijs. Het raadsel van de mogelijkheid.

Lief, loof. Ik fiets langs de bomen en denken aan de beekjes die houderig ruisen onder hun schors, kronkelend tegen zwaartekracht in, hoeveel wonderbaarlijks er om ons heen verborgen ligt, aan het verbond tussen bast en borst.

Gezongen onze vader

Mededelingen

Slotlied: Liefde eenmaal uitgesproken (lb791)

Zegen

Hoop wens ik je toe,

Troost wens ik je toe.

liefde wens ik je toe.

Moge de eeuwige je behoeden,

leef met haar liefde.

Gezongen Amen